

Choroby odkleszczowe

Do najczęstszych chorób przenoszonych przez kleszcze należą **borelioza** i **kleszczowe zapalenie mózgu**. Kleszcze spotkać można w lesie, na łąkach, polanach nad rzekami i stawami oraz na obszarach porośniętych paprociami i krzewami, zatem każdy wyjazd na łono natury wiąże się z potencjalnym zagrożeniem ukąszeniem przez kleszcza.

Największa aktywność kleszczy przypada na kwiecień-maj oraz sierpień-wrzesień, natomiast szczyt zachorowań na choroby odkleszczowe obserwuje się z miesięcznym opóźnieniem w stosunku do szczytu aktywności kleszczy.

Jak się chronić przed kleszczami:

- jadąc na wycieczkę na łono natury należy założyć odzież zakrywającą jak największą część ciała – obcisłe spodnie z długimi nogawkami, bluzki z długim rękawem, pełne obuwie, czapkę lub kapelusz na głowę,
- po pobycie w lesie czy na łące dokładnie obejrzyć ubranie (kleszcze nie przyczepiają się natychmiast do ciała) oraz całe ciało. Jeżeli zauważy się kleszcza należy natychmiast delikatnie go usunąć a miejsce wkłucia zdezynfekować,
- nie spożywać surowego mleka,
- stosować środki odstraszające kleszcze (repelenty).
- nie siadać pod krzakami i bezpośrednio na trawie,
- nie wnosić do namiotów i mieszkań świeżo skoszonej trawy, ściółki.

Jak wyciągnąć kleszcza:

Kleszcze najczęściej wczepiają się w delikatną skórę pachwin, brzucha, pod pachami, kolanami i za uszami. Po zauważeniu kleszcza na ciele należy go możliwie szybko usunąć. Nie likwiduje to jednak całkowicie niebezpieczeństwa zarażenia, gdyż kleszcz zostawia wirusy od razu po przekłuciu skóry.

Aby wyciągnąć kleszcza należy go ująć pęsetą między tułowiem a głową i wyciągnąć go prosto do góry, bez kręcenia. Nie zgniatać kleszcza, gdyż może to spowodować wyciśnięcie jego zawartości do rany. Nie wolno smarować kleszcza tłuszczem – nie przyspiesza to jego odpadnięcia, a może powodować u niego wymioty, co zwiększa ryzyko zakażenia. Jeżeli kleszcza nie udało się usunąć w całości należy zgłosić się do lekarza.

Dodatkowo u osób z grup ryzyka tj. przebywającym na terenach o nasilonym występowaniu kleszczowego zapalenia mózgu, a w szczególności pracownikom leśnym, stacjonującemu wojsku, funkcjonariuszom straży pożarnej i granicznej, rolnikom, młodzieży odbywającej praktyki oraz turystom i uczestnikom obozów i kolonii zaleca się **szczepienie przeciwko kleszczowemu zapaleniu mózgu** (3 dawki podstawowe w odstępie kilku miesięcy oraz jedno szczepienie przypominające co 3 lata).

W przypadku boreliozy, nie ma jeszcze szczepionki zapobiegającej tej chorobie.

Borelioza, zwana też chorobą z Lyme, jest zespołem objawów obejmujących skórę oraz na skutek szerzenia się infekcji – stawy, układ nerwowy i sercowo-naczyniowy. Do zakażenia dochodzi w wyniku ukąszenia przez zakażonego kleszcza. Bakterie (krętki) po wnikięciu przez skórę rozprzestrzeniają się w niej w ciągu kilku dni i przechodzą do krwiobiegu, ale mogą się także szerzyć drogami chłonnymi i wzdłuż nerwów obwodowych. Choroba nie przenosi się na człowieka.

Objawy kliniczne są różne w zależności od czasu trwania choroby. Charakterystycznym objawem **I okresu** są zmiany skórne, które występują w miejscu ukłucia i objawiają się rumieniem wędrującym (*zdjęcie obok*).

W **II okresie** choroby występują objawy narządowe, do których dochodzi w kilka tygodni lub nawet miesięcy od zakażenia, wskutek rozprzestrzeniania się krętków. Objawom ogólnego złego samopoczucia towarzyszą napadowe bóle stawowo-mięśniowe, porażenie nerwów rdzeniowych, czaszkowych (często nerwu twarzowego), objawy oponowo-mózgowe. Mogą także występować zaburzenia rytmu serca oraz bóle stawowe.

W **III okresie** choroby, tj. w kilkanaście miesięcy lub później od chwili zakażenia, choroba przechodzi w stan przewlekły.

Właściwa diagnoza i prawidłowe leczenie w I i II stadium boreliozy zwykle zapobiega powstawaniu późnych i nieodwracalnych zmian w stawach, układzie nerwowym i sercu. Dlatego tak istotne jest szybkie ustalenie rozpoznania. Służy temu wywiad epidemiologiczny, a przede wszystkim rozpoznanie typowych zmian skórnych potwierdzonych badaniami laboratoryjnymi. W leczeniu boreliozy stosuje się antybiotyki, a czas leczenia uzależniony jest od postaci i długości trwania zakażenia.

Kleszczowe zapalenie mózgu (kzm) jest ostrą wirusową chorobą zakaźną, która występuje w różnych postaciach klinicznych i obejmuje głównie ośrodkowy układ nerwowy. Do zakażenia dochodzi w wyniku ukąszenia przez zakażonego kleszcza. Choroba może szerzyć się także drogą pokarmową przez picie surowego mleka pochodzącego od zakażonych przez kleszcze krów, kóz i owiec.

U części osób choroba może przebiegać łagodnie i tylko badanie krwi potwierdza zakażenie. W innych, ostrych przypadkach przebieg jest dwufazowy.

I faza choroby pojawia się po 7-14 dniach od kontaktu z kleszczem i przebiega z gorączką oraz objawami podobnymi do grypy. Objawy te utrzymują się około tygodnia.

Po kilku dniach poprawy samopoczucia następuje **II faza** choroby z bólami głowy, wymiotami, nudnościami i zespołem objawów neurologicznych. Objawy te zwykle ustępują po 2-3 tygodniach. Choroba może przebiegać ciężko, gdy występują objawy mózgowo-mózdkowe lub rdzeniowe, rzadko ma przebieg śmiertelny; czasem stwierdza się następstwa pochorobowe pod postacią niedowładu lub zaniku mięśni.

W celu ochrony przed kleszczowym zapaleniem mózgu stosuje się szczepienia ochronne.

Więcej informacji na temat chorób odkleszczowych można znaleźć na stronach:

<http://www.kleszczeinfo.pl/>

<http://www.borelioza.net.pl/>

<http://fundacja-bartek.pl/>